

วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ
(*Penaeus monodon*) ของเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา

พงศธร อมรกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2549

ISBN 974-5027-06-5

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พงศธร อมรกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัทธา มีคุณ)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง)

คณะกรรมการการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัทธา มีคุณ)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.สมพร สุกตัญญู)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพันธ์ ศิริรัตนชัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 4 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ มีคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง กรรมการ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำที่มีคุณค่า ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการศึกษาค้นคว้า จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กชกร สังขชาติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบแก้ไข วิทยานิพนธ์ อย่างละเอียด และเอาใจใส่คอยติดตามความคืบหน้าการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข ขอขอบพระคุณเกษตรกรทุกท่านที่ร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำวิจัยในครั้งนี้รวมทั้งเสนอแนะ แนวทางและปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้วิจัยได้รับทราบ

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณ ครอบครัวของผู้วิจัย คุณพ่อ คุณแม่ ญาติ ๆ ที่เป็นกำลังใจให้ ผู้วิจัยได้ก้าวถึงจุดนี้รวมถึงผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนาม มาซึ่งเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดี

พงศธร อมรกุล

44911065: สาขาวิชา: การศึกษานอกระบบ; กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ)

คำสำคัญ: วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองของเกษตรกร/ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกร/
การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

พงศธร อมรกุล: วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ
(*Penaeus monodon*) ของเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา (THE KNOWLEDGE ACQUISITION AND
APPLICATION TO GIANT TIGER PRAWN (*Penaeus monodon*) RAISING OF THE FARMERS
IN CHACHOENGSAO) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สมหมาย แจ่มกระจ่าง, Ph.D., ศรีวรรณ มีคุณ,
Ph.D., เสรี ชัดแจ้ง, ค.ศ. 97 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-5027-06-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ไปใช้
ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา และเปรียบเทียบวิธีการหาความรู้และการนำ
ความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำในฟาร์มที่มีที่ตั้งและขนาดที่ต่างกัน
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรจำนวน 370 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นมาตราประมาณค่า 5
ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่
โดยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ของเกษตรกรในจังหวัด ฉะเชิงเทรา
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรักษาโรคกุ้งกุลาดำ
ด้านการลงทุนพันธุ์กุ้งกุลาดำ และ ด้านการเลี้ยงบำรุงและสภาพแวดล้อมในบ่อดิน มีวิธีการหาความรู้
ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ด้านการตลาด มีวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับน้อย
2. วิธีการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรักษาโรคกุ้งกุลาดำ
และ ด้านการเลี้ยงบำรุงและสภาพแวดล้อมในบ่อดิน มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก ส่วนด้าน
การลงทุนพันธุ์กุ้งกุลาดำ และด้านการตลาด มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง
3. วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองและวิธีการนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำ
ใน จังหวัด ฉะเชิงเทรา จำแนกตามที่ตั้งของฟาร์มที่ต่างกัน พบว่า มีวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง
โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
4. วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองและวิธีการนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำ
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามขนาดของฟาร์มที่ต่างกัน พบว่า มีวิธีการหาความรู้โดยภาพรวม
ไม่แตกต่างกัน ส่วนการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

44911065: MAJOR: NONFORMAL EDUCATION; M.Ed. (NONFORMAL EDUCATION)

KEYWORDS: KNOWLEDGE ACQUISITION/ KNOWLEDGE APPLICATION/

GIANT TIGER PRAWN RAISING

PONGSATHORN AMONKUL: THE KNOWLEDGE ACQUISITION AND APPLICATION TO GIANT TIGER PRAWN (*Penaeus monodon*) RAISING OF THE FARMERS IN CHACHOENGSAO. THESIS ADVISORS: SOMMAI JAMKRAJANG, Ph.D., SRIWAN MEEKHUN, Ph.D., SEREE CHADCHAM, Ph.D. 97 P. 2006. ISBN 974-5027-06-5

The purposes of this research were to study and to compare the knowledge acquisition and application to Giant Tiger Prawn raising of the farmers in Chachoengsao, classified by farms' size and location. The sample consisted of 370 of Giant Tiger Prawn raising farmers in Chachoengsao. The instrument used in collecting the data was a rating-scale questionnaire. The statistical devices used in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA and paired – different comparison of Scheffe.

The research findings were :

1. The knowledge acquisition of Giant Tiger Prawn raising of the farmers in Chachoengsao as a whole were in a moderate level. When considering in each particular aspect, it was found out that the aspects of cure, Giant Tiger Prawn breed investment, nourishing and soid pond environment were at a moderate level. However, the aspect of marketing was at a low level.
2. The knowledge application to Giant Tiger Prawn raising of the farmers in Chachoengsao as a whole were at a moderate level. When considering in each particular aspect, they were found at a high level, except the aspects investment and marketing were found at a low level.
3. There were a significant difference between the knowledge acquisition and application of Giant Tiger Prawn raising of the farmers in Chachoengsao, when classified by the location of the farm.
4. There was no significant difference in the knowledge acquisition and application, as a whole, among Giant Tiger Prawn raising farmers in Chachoengsao, when classified by the farms' size. There were significant differences of the knowledge acquisition among Giant Tiger Prawn raising farmers in Chachoengsao, when classified by the farms' size.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ปัญหาการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	7
การหาความรู้ด้วยตนเอง.....	9
กึ่งอุตสาหกรรมและปัญหาที่พบ.....	18
ข้อมูลของจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
ประชากร.....	27
กลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	33
ตอนที่ 2 วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกร ในจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	34
ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกร ในจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	39
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกร ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และวิธีการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จำแนกตาม ที่ตั้งของฟาร์ม.....	43
ตอนที่ 5 เปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกร ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และวิธีการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จำแนกตาม ขนาดของฟาร์ม.....	55
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	73
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	74
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก.....	80
ภาคผนวก ข.....	90
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรจำแนกตามอำเภอ ปี 2545.....	21
2 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำและผลผลิตที่ได้แยกตามที่ตั้งของฟาร์ม.....	23
3 แสดงจำนวนเกษตรกรประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
4 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่ตั้งของฟาร์มและขนาดของฟาร์ม.....	33
5 สรุปวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จำแนกตามรายด้าน.....	34
6 วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการลงทุนพันธุ์กุ้งกุลาดำ.....	35
7 วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการเลี้ยงบำรุง และสภาพแวดล้อมในบ่อดิน.....	36
8 วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการรักษาโรคกุ้งกุลาดำ.....	37
9 วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการตลาด.....	38
10 การนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านลงทุนพันธุ์กุ้งกุลาดำ.....	39
11 การนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการเลี้ยงบำรุงและสภาพแวดล้อม ในบ่อดิน.....	40
12 การนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการรักษาโรคกุ้งกุลาดำ.....	41
13 การนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการตลาด.....	42
14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการลงทุนพันธุ์กุ้งกุลาดำ ระหว่างที่ตั้งของฟาร์ม.....	43
15 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวม ด้านการลงทุนพันธุ์กุ้งกุลาดำ ของเกษตรกรตามที่ตั้งของฟาร์ม.....	44
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการเลี้ยงบำรุงและสภาพแวดล้อมในบ่อดิน ระหว่างที่ตั้งของฟาร์ม.....	45
17 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวม ด้านการเลี้ยงบำรุงและสภาพแวดล้อมในบ่อดินของเกษตรกรตามที่ตั้งของฟาร์ม.....	46
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ด้านการรักษาโรคกุ้งกุลาดำระหว่างที่ตั้งของฟาร์ม.....	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวม ด้านการรักษาโรคกึ่งกุลาดำของเกษตรกรตามที่ตั้งฟาร์มแต่ละอำเภอ..... 48
20	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง ในการเลี้ยงกึ่งกุลาดำ ด้านการตลาด จำแนกตามที่ตั้งของฟาร์ม..... 49
21	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวม ด้านการตลาดของเกษตรกร ตามที่ตั้งของฟาร์ม..... 50
22	เปรียบเทียบการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกึ่งกุลาดำของเกษตรกร จำแนกตามที่ตั้งของฟาร์ม..... 51
23	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกร โดยภาพรวม ด้านการลงทุนพันธุ์กึ่งกุลาดำของเกษตรกรตามที่ตั้งของฟาร์ม..... 52
24	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกร โดยภาพรวม ด้านการรักษาโรคกึ่งกุลาดำของเกษตรกรตามที่ตั้งของฟาร์ม..... 53
25	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกร โดยภาพรวม ด้านการตลาดของเกษตรกรตามที่ตั้งของฟาร์ม..... 54
26	เปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกึ่งกุลาดำ ด้านการลงทุน พันธุ์กึ่งกุลาดำ จำแนกตามขนาดของฟาร์ม..... 55
27	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวม ด้านการลงทุนพันธุ์กึ่งกุลาดำของเกษตรกรตามขนาดของฟาร์ม..... 56
28	เปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกึ่งกุลาดำ ด้านการเลี้ยงบำรุงและ สภาพแวดล้อมในบ่อดิน จำแนกตามขนาดของฟาร์ม..... 57
29	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวม ด้านการเลี้ยงบำรุงและสภาพแวดล้อมในบ่อดินของเกษตรกรตามขนาดของฟาร์ม..... 58
30	เปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกึ่งกุลาดำ ด้านการรักษาโรค กึ่งกุลาดำจำแนกตามขนาดของฟาร์ม..... 59
31	เปรียบเทียบวิธีการหาความรู้ด้วยตนเองในการเลี้ยงกึ่งกุลาดำ ด้านการตลาด จำแนกตามขนาดของฟาร์ม..... 61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
32	เปรียบเทียบการนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำของเกษตรกร จำแนกตาม ขนาดของฟาร์ม.....	62
33	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรด้านการลงทุน พันธุ์กุ้งกุลาดำของเกษตรกร ตามขนาดของฟาร์ม.....	63
34	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรด้านการตลาด ของเกษตรกร ตามขนาดของฟาร์ม.....	64
35	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ การนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรโดยภาพรวม ของเกษตรกร ตามขนาดของฟาร์ม.....	64

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	22

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University